

регулювання ринку технічних засобів АПК повинна бути спрямована на удосконалення податкової і кредитної системи, підтримки вітчизняних виробників сільгосптехніки, розвитку сільськогосподарського виробництва. Ефективність функціонування ринку технічних засобів аграрного виробництва має значний вплив на фінансовий стан сільськогосподарських виробників, тому й надалі актуальним залишається державне регулювання у сфері розвитку ринкових відносин.

Література.

1. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу: Закон України // Відомості Верховної Ради. - 2002. – № 24 – С.167.

2. Про затвердження Державної цільової політики в агропромисловому комплексі на період до 2011 року: Постанова КМУ № 785 від 30.05.2007 [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/785-2007-п>.

3. Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України: Закон України № 229-V від 05.10.2006 № 229-V [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-16>.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗЕРНОВОГО РИНКУ

***Бурлака А.В., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Зерновий ринок — це складний механізм відносин між покупцями і продавцями зерна, що передбачає формування оптимальних виробничо-господарських зв'язків між окремими зонами й регіонами. Ці відносини розвиваються під впливом багатьох зовнішніх чинників, які і в нинішніх умовах господарювання також потребують поглибленого вивчення.

Незважаючи на свою важливість, зерновий ринок є найбільш проблематичним, що пов'язано із необхідністю поєднання важелів вільного ринку та державного регулювання. А це вимагає додаткових вивчень і розробок механізмів його функціонування, особливо на регіональному рівні.

* Науковий керівник – Бобловський О.Ю., доцент

Ринок характеризують чотири основні змінні: попит, пропозиція, ціна та конкуренція. При визначенні ринкового попиту на зерно слід враховувати, що дана структура включає в себе ринок продовольчого зерна, насінневого, фуражного й ринок зерна для промислової переробки та вважається похідним від попиту на кінцеву продукцію споживання. Ринкова пропозиція зерна - це сумарний обсяг індивідуальних пропозицій виробників зерна: сільськогосподарських підприємств і господарств населення. Також треба брати до уваги обсяг імпорту, який надходить в Україну з інших країн. Взаємодія попиту та пропозиції визначає рівновагу на зерновому ринку, в результаті якої формується рівноважна ціна на зерно, яка задовольняє й покупців, і продавців.

Крім ціни на попит зерна значно впливають нецінові фактори, а саме — зміни: в грошових доходах населення, у його структурі, у споживчих перевагах; інфляційні очікування й економічна політика уряду.

Другою важливою характеристикою зернового ринку є пропозиція зерна, або та кількість зерна в країні, яку виробники й продавці бажать і можуть продати. Ринкова пропозиція зерна - це сумарний обсяг індивідуальних пропозицій його виробників. Основними виробниками зерна в Україні за останній період є сільськогосподарські підприємства, які виробляють близько 79 % зерна, та господарства населення, на частку яких припадає близько 21%.

Враховуючи те, що галузь зернового господарства залежить від природно - кліматичних умов, важко спрогнозувати обсяги виробництва зерна (пропозицію) й обсяги споживання (попиту), що призводить до порушення рівноваги на ринку зерна. Якщо ціна відхиляється вгору від рівноважної, то з'являється надлишок зерна у продавців, загострення конкуренції змушує їх знижувати рівень ціни до рівноважного, а якщо ціна опустилася нижче за рівноважну, то виникає дефіцит зерна, і користуючись конкуренцією серед покупців, продавці підвищують ціну.

Вагомим детермінантом пропозиції зерна є витрати на його виробництво, які визначаються цінами на ресурси і технічним прогресом. Сучасні реалії аграрного виробництва України демонструють стійку тенденцію до зростання цін на ресурси, що збільшує витрати на виробництво зерна і, як наслідок, скорочує його пропозицію.

Дослідження вітчизняних вчених С.І. Дем'яненка, О.Г. Шпикуляка, Ю.П. Воскобійника, І.В. Охріменка, В.М. Сучкової та

інших виявили, що в сільському господарстві України, та в її зерновому секторі зокрема, склалася парадоксальна ситуація, коли зростання витрат на виробництво продукції не призводить до підвищення продуктивності її виробництва. Так, останніми роками темпи зростання врожайності зернових культур майже в п'ять разів нижчі за темпи збільшення витрат.

Якщо у 1990 році частка України у загальному обсязі світового виробництва становила 3,11%, то, починаючи з 1995-го по 2000 рік, відбувся найбільш небезпечний спад виробництва зерна з 33,9 до 24,5 млн. т. Хоча переломним роком став 2001-й, в якому виробництво зерна становило 39,7 млн. т, що дало можливість Україні разом із Росією і Казахстаном увійти в п'ятірку лідерів з експорту зерна й повністю забезпечити потреби держави.

Інтеграційний процес зернових ринків провідних країн СНД та їхня взаємозалежність із світовим ринком останніми роками стають дедалі тіснішими. Це пов'язано з відновленням позицій Росії, України й Казахстану як потужних світових виробників та експортерів зерна, що можуть впливати на глобальну ринкову ситуацію. На даному етапі зусилля товаровиробників цієї трійки передусім повинні спрямовуватися на поліпшення якості та здешевлення зерна. Останні роки функціонування світового ринку зерна засвідчують про вагомий вплив України, Росії й Казахстану, але ще залишається проблемною сфера реструктуризації агропідприємств, системи обробки і збуту зерна, формування дієвої аграрної політики, що певним чином гальмує зміцнення позиції цієї трійки на світовому ринку зерна. Виробництво й торгівля зерном для Росії, України та Казахстану є стратегічно важливим питанням як в економічному, так і політичному відношенні. В цілому їхній стан можна охарактеризувати як стабільно розвинутий. Зернова галузь цих країн має великий ресурсний потенціал для подальшого збільшення обсягів виробництва зерна, що дає змогу не лише задовольняти внутрішні потреби країн у продукції, а й виступати як конкурентні учасники на світовому ринку зерна.

Література.

1. Грідін О.В. Світовий ринок зерна: стан, проблеми та перспективи розвитку / О.В. Грідін // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2008. - Випуск 8/1, (31), – С. 75-78.
2. Грідін О.В. Державна підтримка зерновиробництва / О.В. Грідін // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2010. – Вип. 98. – С. 197-204.